EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.7.2026
COM(2026) 408 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

direktiivi (EL) 2019/1153 (millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2000/642/JSK) rakendamise kohta, sealhulgas hinnang finantsteabe määratluse laiendamise vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta

1. SISSEJUHATUS

31. juulil 2019 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1153, millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2000/642/JSK. 26 ELi liikmesriiki, kelle suhtes direktiiv on siduv (st kõik peale Taani), pidid jõustama selle järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 1. augustiks 2021.

Direktiivi üldeesmärk on hõlbustada õiguskaitseasutuste [1] juurdepääsu finantsteabele ning aidata seeläbi kaasa siseturu ja julgeoleku valdkonna laiemale poliitikale, mille eesmärk on tõkestada rahapesu ja kuritegevust ning nende vastu võidelda. Direktiivis on sätestatud normid, mille kohaselt antakse õiguskaitseasutustele juurdepääs pangakontode keskregistritele, mis loodi 2015. aastal Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2015/849 [2] (edaspidi „praegu kohaldatav rahapesuvastane direktiiv“). Samuti on selles kehtestatud nõuded, mille eesmärk on hõlbustada õiguskaitseasutuste ja rahapesu andmebüroode riigisisest ja piiriülest teabevahetust ning nende koostööd Europoliga. Kõnealuse juurdepääsu ja teabevahetuse suhtes kohaldatakse andmekaitse erimeetmeid.

Käesolevas aruandes antakse ülevaade direktiivi rakendamise kohta[3] ja hinnatakse direktiivi ülevõtmist liikmesriikide õigusesse. **Kuigi enamik liikmesriike on direktiivi nõuetekohaselt üle võtnud, on mõni probleem veel jäänud lahendamata**. Ühtlasi hinnatakse aruandes direktiivi seoseid muude ELi tasandi õigusaktidega, võttes arvesse ELi õigustiku stressitestimise põhimõtet ning komisjoni poliitikat normide lihtsustamiseks ja koormuse vähendamiseks.

Aruandes hinnatakse ka seda, kas direktiivi kohast finantsteabe määratlust on vajalik ja proportsionaalne laiendada. Selline hindamine on ette nähtud direktiivi artikli 21 lõikega 3, mille kohaselt peab komisjon asjakohasel juhul esitama ka seadusandliku ettepaneku. Valdkonna spetsialistidele saadetud küsimustikel ning rahapesu andmebüroode ja õiguskaitseasutustega peetud aruteludel põhinenud hindamine näitab, et õiguskaitseasutuste suutlikkuses finantsteavet saada ja töödelda esineb mõningaid probleeme, kuid on ka hiljutisi täiustusi ja parimaid tavasid, mis võivad aidata olemasolevaid takistusi kõrvaldada; see ei välista, et tulevikus võidakse võtta meetmeid – sealhulgas laiendada finantsteabe määratlust – , et parandada õiguskaitseasutuste suutlikkust raha jälitada, see tähendab uurida finantstehinguid, et saada teavet või tõendeid kuriteo, kahtlustatava või kuritegeliku võrgustiku kohta ning teha kindlaks ebaseaduslik vara, mille saab arestida ja konfiskeerida.

Väärib märkimist, et samal ajal direktiivi rakendamisega on täiendatud ELi raamistikku rahapesu- ja kriminaaltuluvastaseks võitluseks, mis on Euroopa sisejulgeoleku strateegias (ProtectEU)[4] esile tõstetud valdkond. 2024. aastal võtsid kaasseadusandjad vastu **kuuenda**

---

[1] Direktiiv hõlmab liikmesriikide määratud asutusi, kes on pädevad kuritegusid tõkestama, avastama, uurima või nende eest vastutusele võtma; hõlmatud võivad olla ka maksuhaldurid ja korruptsioonivastased asutused – niivõrd, kuivõrd neil on riigisisese õiguse kohaselt pädevus selliseid ülesandeid täita.

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj).

[3] Direktiivi artikli 21 lõige 1.

[4] EUR-Lex – 52025DC0148 – ET – EUR-Lex

rahapesuvastase paketi, mis hõlmab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1640 (edaspidi „uus rahapesuvastane direktiiv“),[5] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1624[6] ja uue ELi Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti loomist[7] **ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1260**,[8] mis muu hulgas võimaldab edaspidi konfiskeerida seletamatu päritoluga vara. Samal aastal muudeti direktiivi (EL) 2019/1153,[9] et anda ametiasutustele piiriülene juurdepääs pangakontode andmetele. Seda muudatust käesolevas rakendamisaruandes ei käsitleta[10].

Kui uuendatud õigusraamistik on täielikult kasutusele võetud, aitab see rahapesu andmebüroodel paremat finantsteavet anda ning parandab õiguskaitseasutuste, eelkõige kriminaaltulu jälitamise talituste suutlikkust ebaseaduslikku vara jälitada.

2. ANALÜÜS DIREKTIIVI ÜLEVÕTMISE KOHTA LIIKMESRIIKIDES

Selles osas antakse ülevaade direktiivi ülevõtmise kohta liikmesriikide õigusesse, hinnates riigisiseste õigusnormide täielikkust ja vastavust direktiivi nõuetele.

2.1. Pädevate asutuste määramine

Direktiivi **artikli 3 lõike 1** kohaselt **määrab** iga liikmesriik kuritegude tõkestamiseks, avastamiseks, uurimiseks või nende eest vastutusele võtmiseks pädevate **asutuste** seast pädevad asutused, **kellele antakse õigus saada juurdepääs asjaomase liikmesriigi pangakontode riiklikule keskregistrile ja teha selles otsinguid**. Nende pädevate asutuste hulka peavad kuuluma vähemalt kriminaaltulu jälitamise talitused. Direktiivi **artikli 3 lõike 2** kohaselt peab iga liikmesriik määrama oma ametiasutuste seast, kes on pädevad kuritegusid tõkestama, avastama, uurima või nende eest vastutusele võtma, pädevad asutused, kes võivad **taotleda ja saada** rahapesu andmebüroolt finantsteavet või finantsanalüüse. Direktiivi **artikli 3** on **nõuetekohaselt üle võtnud** kõik 26 asjaomast liikmesriiki. Määratud pädevate asutuste loetelu liikmesriikide kaupa on leitav veebilehel Rahapesu – ränne ja siseküsimused – Euroopa Komisjon[11] ja käesoleva aruande lisas.

---

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1640, mis käsitleb mehhanisme, mille liikmesriigid peavad kehtestama, et tõkestada finantssüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil, millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ning muudetakse direktiivi (EL) 2015/849 ja tunnistatakse see kehtetuks (ELT L, 2024/1640, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1640/oj).

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1624, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist (ELT L, 2024/1624, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj).

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1620, millega asutatakse Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet ning muudetakse määruseid (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 1094/2010 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT L, 2024/1620, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1620/oj).

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1260, mis käsitleb kriminaaltulu tuvastamist ja konfiskeerimist (ELT L, 2024/1260, 2.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj).

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1654, millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1153 selles osas, mis puudutab pädevate asutuste juurdepääsu pangakontode keskregistritele sidestamise süsteemi kaudu ja tehnilisi meetmeid, mis hõlbustavad tehinguandmete kasutamist (ELT L, 2024/1654, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1654/oj).

10 Direktiivi 2024/1654 artiklis 2 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 10. juuliks 2027“.

11 Otselink: https://home-affairs.ec.europa.eu/competent-authorities-designated-pursuant-article-3-directive-eu-20191153_en.

2.2. Pädevate asutuste juurdepääs pangakontode andmetele

Direktiivi **artikli 4 lõike 1** kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt määratud pädevatel asutustel on **õigus saada kiire otsejuurdepääs pangakontode andmetele ning teha nendes otsinguid**, kui see on vajalik neile määratud ülesannete täitmiseks raske kuriteo tõkestamise, avastamise ja uurimise või selle eest vastutusele võtmise või rasket kuritegu puudutava kriminaaluurimise toetamise eesmärgil. Direktiivi **artikkel 5** sisaldab **tingimusi**, mille alusel pädevad asutused saavad pangakontode andmetele juurde pääseda ja neis otsinguid teha: pangakontode keskregistris tohivad otsinguid teha vaid selleks spetsiaalselt määratud töötajad ainult üksikjuhtumipõhiselt ja rangeid konfidentsiaalsusnõudeid järgides ning tehniliste ja korralduslike meetmetega tuleb tagada andmete turvalisus.

Direktiivi **artiklis 6** on nõutud, et pangakontode registreid haldavad asutused peaksid **logi selle kohta, kuidas pädevad asutused juurdepääsu kasutavad ja otsinguid teevad**, ning sätestatakse selliste logide minimaalne sisu: toimiku viide, päringu või otsingu kuupäev ja kellaaeg, päringu või otsingu tegemiseks kasutatud andmete liik, tulemuste identifitseerimistunnused, registriga tutvunud määratud pädeva asutuse nimi ning päringu või otsingu teinud ametniku kasutajatunnus. Lisaks peavad logisid korrapäraselt kontrollima andmekaitseametnikud, need tuleb taotluse korral pädevale riiklikule järelevalveasutusele kättesaadavaks teha ja need tuleb kustutada viie aasta möödumisel alates nende loomisest.

Kokkuvõttes **tagab** direktiivi nende artiklite **ülevõtmine** liikmesriikides selle, et pädevatel asutustel on **kiire juurdepääs pangakontode andmetele**, ning kindlustab samal ajal andmete turvalisuse.

Mitu liikmesriiki ei ole mõnda artiklis 5 sätestatud nõuet nõuetekohaselt üle võtnud. See puudutab eelkõige nõuet, et töötajad järgiksid rangeid kutsealaseid konfidentsiaalsus- ja andmekaitsenõudeid, nõuet, et asjaomased töötajad oleksid usaldusväärsed ja asjakohaste oskustega, ning nõuet võtta tehnilised ja korralduslikud meetmed, mis tagavad andmete rangetele tehnoloogiastandarditele vastava turvalisuse. Tuleb siiski märkida, et mitu liikmesriiki kohaldavad neid nõudeid praktikas, ilma et nende riigisiseses õiguses oleks sellekohast õigusnormi.

Kõik asjaomased liikmesriigid peavad logi, et jälgida, kuidas määratud pädevad asutused kasutavad juurdepääsu pangakontode andmetele ja neis otsinguid teevad. Sellegipoolest esineb mõningaid probleeme nõuete järgimisega. Kahel juhul peavad logi asutused, kes kasutavad juurdepääsu pangakontode andmetele, mitte pangakontode riikliku keskregistri haldaja. Mõnel juhul ei ole ülevõtvate sätetega tagatud, et logid sisaldaksid kogu nõutavat sisu, või ei vasta neis kehtestatud logide säilitamise tähtaeg direktiivis nõutud viiele aastale.

Tuleb märkida, et direktiivi artiklis 6 sätestatud nõuded on täpsemad kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/680[12] kohased õiguskaitseasutustes isikuandmete töötlemise üldnõuded, millega ette nähtud kaitsemeetmete kohaldamisala kattub direktiivi kohase juurdepääsuga andmetele. Ülevõtvates sätetes leitud lüngad on sageli seotud aspektidega, mille puhul direktiivis (EL) 2019/1153 kehtestatud nõuded on täpsemad kui direktiivis (EL) 2016/680 sätestatud nõuded. Näiteks kui direktiivi (EL) 2016/680 artikli 25 lõikes 1 on

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj).

nõutud, et järelevalveasutusele tuleb taotluse korral kättesaadavaks teha logid, mis „peavad võimaldama teha kindlaks nimetatud toimingute tegemise põhjenduse, kuupäeva ja aja ning võimaluse korral ka teabe isikuandmeid lugenud ja avalikustanud isiku kohta“, siis direktiivi (EL) 2019/1153 artiklis 6 on mindud kaugemale, nõudes kordumatu tunnuse, tulemuste või siseriikliku toimiku viite logimist, kohustades pangakontode keskregistrite andmekaitseametnikke logisid korrapäraselt kontrollima ning kehtestades kindlad säilitamistähtajad, mille möödumisel logid kustutatakse.

2.3. Pädevate asutuste ja rahapesu andmebüroode riigisisene teabevahetus ning pädevate asutuste või rahapesu andmebüroode rahvusvaheline teabevahetus

Direktiivi III peatükk (artiklid 7–10) sisaldab rahapesu andmebüroode ja õiguskaitseasutuste riigisisest koostööd hõlbustavaid sätteid, mille kohaselt rahapesu andmebürood esitavad õiguskaitseasutustele finantsteavet ja -analüüse ning õiguskaitseasutused annavad rahapesu andmebüroodele õiguskaitsealast teavet. Nende artiklitega on ette nähtud võimalus edastada sellist teavet teistele liikmesriikidele ning kehtestatud eeskirjad eri liikmesriikide rahapesu andmebüroode teabevahetuse ja selle kohta, kuidas eri liikmesriikide õiguskaitseasutused võivad vahetada teavet, mille nad on saanud oma riigi rahapesu andmebüroolt.

2.3.1. Pädevate asutuste ja rahapesu andmebüroode riigisisene teabevahetus

Direktiivi artikli 7 kohaselt peavad rahapesu andmebürood tegema taotluse korral ja üksikjuhtumipõhiselt koostööd direktiivi artikli 3 lõike 2 kohaselt riigis määratud pädevate asutustega, andes juba enda valduses olevat **finantsteavet** või esitades enda koostatud **finantsanalüüse**. Direktiivi artikli 7 lõigetes 2 ja 4 on sätestatud sellise teabevahetuse **lisatingimused**: teabe levitamise otsuse teeb rahapesu andmebüroo, kes võib taotluse tagasi lükata mitmesugustel põhjustel, sealhulgas võimalik negatiivne mõju pooleliolevatele uurimistele või analüüsidele, taotluse ebaproportsionaalsus füüsilise või juriidilise isiku õiguspäraste huvidega või taotluse asjakohatus. Direktiivi artikli 7 lõike 3 kohaselt peavad rahapesu andmebürood teabetaotlusele vastamisest keeldumist selgitama, ja kui pädev asutus kasutab teavet muul kui algselt heaks kiidetud eesmärgil, peab asjaomane rahapesu andmebüroo selleks eelnevalt nõusoleku andma.

Mõnes liikmesriigis esineb väiksemaid lünki: ühes liikmesriigis on kasutatud selle artikli ülevõtmiseks ametiasutuste koostööd käsitlevaid üldsätteid; teises liikmesriigis on nimetatud terrorismi rahastamist, rahapesu ja eelkuritegusid, mitte direktiivi kohaldamisala, st raskeid kuritegusid; kolmandas liikmesriigis on rahapesu andmebürool lubatud vastata ainult kohtu, mitte kõigi määratud asutuste taotlustele. Sama kehtib ka teabevahetust reguleerivate lisatingimuste kohta, mille ülevõtmisel esineb mõnes liikmesriigis endiselt lünki.

Direktiivi **artikli 8** kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et nende määratud **pädevad asutused vastavad** igal üksikjuhtumil õigel ajal riikliku **rahapesu andmebüroo õiguskaitsealase teabe** taotlusele, kui see teave on vajalik rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks, avastamiseks ning nende vastu võitlemiseks.

Kõik 26 asjaomast liikmesriiki on võimaldanud oma **rahapesu andmebüroodel vastata määratud pädevate asutuste esitatud taotlustele finantsteabe või -analüüside saamiseks** ning on kohustanud neid asutusi vastama rahapesu andmebüroo õiguskaitsealase teabe taotlustele.

Hinnates direktiivi artiklite 7 ja 8 kohaldamist laiema õigusraamistiku kontekstis, tuleks

rõhutada kahte aspekti. Esiteks reguleeritakse pädevate asutuste teabetaotlustele vastamist ja õiguskaitsealasele teabele juurdepääsu alates 2024. aastast üksikasjalikult uue rahapesuvastase direktiiviga, milles on kehtestatud sellised põhimõtted nagu rahapesu andmebüroode autonoomia teabe levitamisel ning millega soodustatakse rahapesu andmebüroode otsejuurdepääsu õiguskaitsealasele teabele[13]. Lisaks sellele, et uus rahapesuvastane direktiiv läheb mõnes aspektis direktiivist (EL) 2019/1153 kaugemale, võivad mõningad uue rahapesuvastase direktiivi sätete ja direktiivi (EL) 2019/1153 vastavate sätete väikesed lahknevused ja kattuvused tekitada riikide ametiasutustes ka teatavat ebakindlust nende kahe õigusakti rakendamisel[14]. Teiseks on paljud liikmesriigid loonud rahapesu andmebüroode ja õiguskaitseasutuste koostööks toimivad mehhanismid, mis lähevad direktiivi kohasest taotlustele vastamise mudelist kaugemale ja seisnevad näiteks vastastikuses kontaktametnike lähetamises või asutustevaheliste rakkerühmade loomises; seda on põhjalikumalt analüüsitud käesoleva aruande 3. osas.

2.3.2. Eri liikmesriikide rahapesu andmebüroode vaheline teabevahetus

Direktiivi **artikli 9** kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et erandlikel ja kiireloomulistel juhtudel on nende **rahapesu andmebüroodel õigus vahetada** finantsteavet või finantsanalüüse, mis võivad olla asjakohased terrorismi või terrorismiga seonduvat organiseeritud kuritegevust puudutava teabe töötlemiseks või analüüsimiseks.

Kõik 26 asjaomast liikmesriiki on selle sätte nõuetekohaselt üle võtnud. Sellega seoses tuleb märkida, et alates 2024. aasta maist läheb uue rahapesuvastase direktiivi artikli 31 lõige 7 direktiivi (EL) 2019/1153 artiklis 9 sätestatud nõudest kaugemale, kohustades rahapesu andmebüroosid erakorralistel ja kiireloomulistel juhtudel vastama üksteise taotlustele ühe tööpäeva jooksul. See uus kohustus muudab rahapesu andmebüroode kohustused direktiivi artikli 9 kohastes olukordades selgemaks näiteks seeläbi, et teabe esitamiseks on kehtestud ühepäevane tähtaeg, ning selle kohaldamisala on ka laiem, kuna see ei hõlma üksnes terrorismi ja terrorismiga seonduvat organiseeritud kuritegevust.

2.3.3. Eri liikmesriikide pädevate asutuste vaheline teabevahetus

Direktiivi **artikli 10 lõike 1** kohaselt peavad liikmesriigid võimaldama oma määratud **pädevatel asutustel vahetada teise liikmesriigi määratud pädevate asutustega** taotluse korral ja üksikjuhtumipõhiselt oma liikmesriigi rahapesu andmebüroolt saadud **finantsteavet või finantsanalüüse**. Kõnealuse sätte kohaselt tuleb seda teavet kasutada üksnes sel eesmärgil, milleks seda taotleti või milleks see esitati. Selle teabe kasutamine muul eesmärgil või muude

---

13 Vt eelkõige uue rahapesuvastase direktiivi artikli 21 lõike 1 punkt c, millega on rahapesu andmebüroodele antud otsene või kaudne juurdepääs õiguskaitsealasele teabele (sama direktiivi artikli 21 lõikes 3 on täpsustatud, et „rahapesu andmebüroole antakse võimaluse korral otsene juurdepääs“ sellisele teabele), ning sama direktiivi artikkel 22, mis võimaldab rahapesu andmebüroodel aegsasti vastata mitme ametiasutuse põhjendatud teabetaotlustele, mis on tingitud rahapesu, selle eelkuritegude või terrorismi rahastamisega seotud mureküsimustest.

14 Näiteks asjaolud, et uue rahapesuvastase direktiivi kohaselt on võimalik rahapesu andmebüroo otsejuurdepääs õiguskaitsealasele teabele (samas kui direktiivi (EL) 2019/1153 artiklis 8 on sätestatud ainult juurdepääs taotluse korral), et uus rahapesuvastane direktiiv võimaldab rahapesu andmebürool vastata ametiasutustele, mis tegelevad rahapesu, selle eelkuritegude ja terrorismi rahastamise uurimise või selle eest vastutusele võtmisega või mis vastutavad kuritegeliku vara jälitamise, arestimise ja konfiskeerimise eest (samas kui direktiivi (EL) 2019/1153 artikkel 7 võimaldab rahapesu andmebürool vastata üksnes määratud asutustele), ning et uues rahapesuvastases direktiivis kohustatakse ametiasutust rahapesu andmebüroole tagasisidet andma (samas kui direktiivis (EL) 2019/1153 sellise kohustuse võimalust nimetatud ei ole).

asutuste poolt on lubatud üksnes tingimusel, et on saadud teabe esitanud rahapesu andmebüroo eelnev nõusolek.

Liikmesriigid on taganud, et nende **määratud pädevad asutused saavad vahetada rahapesu andmebüroo esitatud teavet vastavate asutustega** teistes liikmesriikides, ning jäänud on üksikud lüngad mõne liikmesriigi ülevõtvates sätetes. Näiteks võimaldavad ühe liikmesriigi õigusaktid tema määratud pädeval asutusel vahetada teiste liikmesriikidega isikuandmeid ning hõlmavad finantsteavet ja finantsanalüüse üldiselt, ilma neid sõnaselgelt nimetamata. Kahes liikmesriigis võeti direktiivi artikkel 10 üle eesmärgipiirangut ja eelnevat nõusolekut sõnaselgelt nimetamata. Kasutuse piiramine algse eesmärgiga ja teabe esitanud rahapesu andmebüroo eelneva nõusoleku nõue on nüüd aga sätestatud uue rahapesuvastase direktiivi artiklis 34. See artikkel võimaldab rahapesu andmebüroodel seada teatavaid piiranguid selle teabe kasutamisele, mida nad teiste liikmesriikide rahapesu andmebüroodele annavad, ning selles on sätestatud, et teabe andnud rahapesu andmebüroo peab andma teise liikmesriigi rahapesu andmebüroole eelneva nõusoleku, juhul kui asjaomast teavet edasi levitatakse. See eelnev nõusolek tuleb anda viivitamata ja selle andmisest saab keelduda piiratud asjaoludel.

Väärib ka märkimist, et uue rahapesuvastase direktiivi artikkel 34 on erinorm Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/977 [15] suhtes, milles on juba sätestatud üksikasjalikud organisatsioonilised ja menetlusnormid, et tagada liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahel piisav ja tõhus teabevahetus, sealhulgas normid ühtsete kontaktpunktide kohta ning teabevahetuseks kehtestatud selged tähtajad. See, et direktiiv on erinorm direktiivi (EL) 2023/977 suhtes, tähendab, et õiguskaitseasutuste vahetatava finantsteabe ja -analüüside suhtes kohaldatakse teistsuguseid norme kui direktiivi (EL) 2023/977 artikli 2 punktis 4 osutatud liiki teabe suhtes: direktiivi artiklites 7–10 ei ole sätestatud tähtaegu, millega tagataks, et rahapesu andmebürood ja pädevad asutused vahetavad finantsteavet või -analüüse kiiresti piiriüleselt, ega norme, millega tagataks, et ühtsed kontaktpunktid on sellisest teabevahetusest teadlikud. See lahknevus on tegelikkusega vastuolus, kuna ametiasutused jagavad konkreetse uurimise raames koostööd tehes sageli asjaomase juhtumi faktide ja asjaolude kohta teavet, milles finantsteave moodustab lihtsalt ühe osa juhtlõngade ja tõendite kogumist. See eraldi normide kogum finantsteabe jagamiseks võrreldes muud liiki teabega võib tekitada praktilisi probleeme ega vasta õiguskaitseasutuste toimimistavadele.

2.4. Teabevahetus Europoliga

Direktiivi IV peatükiga reguleeritakse **õiguskaitseasutuste ja rahapesu andmebüroode teabevahetust Europoliga**. Direktiivi artiklite 11 ja 12 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et nende pädevatel asutustel ja rahapesu andmebüroodel on õigus esitada Europolile nõuetekohaselt põhjendatud taotluste korral ja üksikjuhtumipõhiselt pangakontode andmeid (pädevate asutuste puhul) ja finantsteavet või -analüüse (rahapesu andmebüroode puhul). Direktiivi artikli 12 lõike 3 kohaselt peavad rahapesu andmebürood sellisele taotlusele vastamata jätmist põhjendama. Direktiivi **artikli 13 lõike 1** kohaselt peab teabevahetus Europoliga toimuma elektrooniliselt **turvalise teabevahetusvõrgu (SIENA)** või asjakohasel juhul **FIU.Neti** kaudu. Direktiivi **artiklis 14** käsitletakse Europoli **andmekaitsenõudeid**, näiteks seda, et direktiivi IV peatüki alusel saadud teavet tohivad töödelda üksnes selleks

[15] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/977, mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2006/960/JSK (ELT L 134, 22.5.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/977/oj).

spetsiaalselt määratud töötajad ning et igast teabevahetusest tuleb teavitada Europoli andmekaitseametnikku.

Üldiselt on asjaomased liikmesriigid need sätted nõuetekohaselt üle võtnud, kuid mõni ülevõtmisega seotud probleem on veel jäänud, näiteks ei nimetata sõnaselgelt SIENAt/FIU.Netti või seda, et rahapesu andmebürood peavad Europoli taotlusele vastamata jätmist põhjendama. Kuid isegi nendes liikmesriikides, kus sõnaselge säte puudub, on SIENA ning FIU.Net siiski Europoli ja vastavalt kas õiguskaitseasutuste või rahapesu andmebüroode vahelise teabevahetuse vaikekanalid. Nagu käesoleva aruande 3. osas esitatud analüüsist nähtub, on need sätted parandanud Europoli juurdepääsu pangakontodele ja finantsteabele.

2.5. Isikuandmete töötlemist ja järelevalvet käsitlevad lisasätted

Direktiivi V peatükk sisaldab lisasätteid isikuandmete töötlemise kohta ning reguleerib teabevahetust rahapesu andmebüroode ja õiguskaitseasutuste vahel nii riigisiseselt kui ka piiriüleselt ning rahapesu andmebüroode ja Europoli vahel, nagu on osutatud artiklis 15, milles on sätestatud kõnealuse V peatüki kohaldamisala.

Direktiivi **artiklis 16 on nõutud, et tundlike isikuandmete, näiteks isiku rassilist või etnilist päritolu või poliitilisi vaateid paljastava teabe töötlemise suhtes** kohaldatakse asjakohaseid kaitsemeetmeid ning et selline töötlemine **toimub kooskõlas kohaldatavate andmekaitsenormidega**. Lisaks peavad neid andmeid töötlema vastutava töötleja volitatud töötajad andmekaitseametniku juhiste kohaselt ja nad peavad olema selleks spetsiaalselt koolitatud. Nõue, et tundlikke isikuandmeid tohivad töödelda ainult selleks spetsiaalselt koolitatud volitatud töötajad, **ei kajastu alati riigisiseses õiguses**. Sellised ülevõtmislüngad võivad tuleneda asjaolust, et enne direktiivi (EL) 2019/1153 jõustunud direktiivis (EL) 2016/680 on küll juba sätestatud üldine nõue näha tundlike andmete töötlemisel ette asjakohased kaitsemeetmed, kuid selles ei nimetata sõnaselgelt spetsiaalselt koolitatud ja volitatud töötajate nõuet. Tuleb märkida, et teistes hilisemates liidu õigusaktides, mis reguleerivad direktiivis sätestatuga sarnast teabevahetust, ei ole sellist erinõuet sätestatud. Seetõttu on vaja arvesse võtta erinevate normide mõju sarnaseid andmeid käitlevatele asutustele, st seda, et üks kogum norme reguleerib tundlike andmete käitlemist üldistes olukordades ning teine kogum nende käitlemist finantsteabe kontekstis või juhul, kui rahapesu andmebürood vahetavad teavet terrorismiga seotud kiireloomulistel juhtudel.

Lisaks **peavad liikmesriigid direktiivi artikli 17 kohaselt tagama, et iga teabevahetuse puhul registreeritakse** teavet taotleva organisatsiooni ja töötaja nimi ja kontaktandmed, viide riigisisesele juhtumile, taotluse ese ja teabetaotluse täitmismeetmed. Andmekirjeid tuleb säilitada viis aastat ja need tuleb teha taotluse korral kättesaadavaks riiklikule järelevalveasutusele. **Seoses selle sätte ülevõtmisega liikmesriikides on kindlaks tehtud mitu probleemi**, näiteks ei nimetata õigusaktides sõnaselgelt registri pidamist – isegi kui registrit tegelikult peetakse – või registreeritakse ainult teatavad teabevahetused, kuid mitte teised (nt ühes liikmesriigis registreeritakse ainult rahapesu andmebüroo esitatud taotlused).

Need probleemid näivad mõnel juhul tulenevat asjaolust, et direktiivi artiklis 17 sätestatud nõuded on **täpsemad kui õiguskaitseasutuste suhtes kohaldatav üldine andmekaitseraamistik**, mille kohaselt tuleb registrit pidada üksnes automatiseeritud töötlemissüsteemide kasutamisel. Lisaks tuleb direktiivi artikli 17 mõju paremaks mõistmiseks arvesse võtta, et selles sätestatud nõuded lähevad kaugemale teistest uuematest liidu õigusaktidest, millega reguleeritakse asutustevahelist teabevahetust, nagu direktiiv (EL) 2024/1260, uus rahapesuvastane direktiiv või direktiiv (EL) 2023/977, mis sisaldavad vähem üksikasjalikke registreerimisnõudeid ja kohustavad ühtset kontaktpunkti võtma

kasutusele ühtse elektroonilise juhtumite haldamise süsteemi. Muu hulgas tuleks välja selgitada, kas sellistes juhtumite haldamise süsteemides registreeritakse juba osa direktiivis käsitletud teabevahetusest, kuna õiguskaitseasutused jagavad finantstegevuse andmeid sageli koos uurimisega seotud muu asjakohase teabega.

Samuti tuleb arvesse võtta, et direktiivi artiklis 17 sätestatud registreerimisnõue tekitab halduskoormust. Registreerimiskohustus hõlmab teabevahetust 26 rahapesu andmebüroo ja kokku ligikaudu 200 määratud pädeva asutuse vahel, millest mõni – näiteks kohtu- või õiguskaitseasutused – koosneb omakorda sadadest osakondadest või talitustest.

Direktiivi artikli 19 kohaselt peavad liikmesriigid koguma ja komisjonile esitama **statistikat, mis hõlmab pangakontode keskregistris tehtud otsingute arvu**, andmeid, mis võimaldavad hinnata iga asutuse direktiivi kohaselt esitatud taotluste mahtu, ja andmeid nende taotluste järelmeetmete kohta, samuti andmeid, mis võimaldavad hinnata taotlustele vastamiseks kuluvat aega, ning andmeid, mis võimaldavad hinnata riigisiseste ja piiriüleste taotlustega tegelemiseks vajaliku tööjõu või infotehnoloogiaressurssidega seotud kulusid.

Üldiselt on selle peatüki sätete ülevõtmisega endiselt mõningaid probleeme, mis on sageli seotud mitme õigusakti koostoimega. Mitmel juhul on täheldatud, et tegelikult nõudeid täidetakse, kuigi neid ei ole riigisiseses õiguses sõnaselgelt nimetatud.

3. FINANTSTEABE MÄÄRATLUSE LAIENDAMISE VAJALIKKUSE JA PROPORTSIONAALSUSE HINDAMINE

Käesolevas osas hinnatakse, kas on vajalik ja proportsionaalne laiendada direktiivis sisalduvat finantsteabe määratlust ja seega direktiivi kohaselt õiguskaitseasutustele kättesaadava teabe ulatust.

Direktiiviga (EL) 2019/1153 on kehtestatud süsteem, mille kohaselt rahapesu andmebüroo saab igas liikmesriigis esitada määratud pädevatele asutustele taotluse korral finantsteavet, mis on määratletud kui „mis tahes liiki teave või andmed, näiteks andmed finantsvara, vahendite liikumise või rahaliste ärisuhete kohta, mida rahapesu andmebürood juba omavad“. Seejärel saavad pädevad asutused jagada seda teavet teiste liikmesriikide vastavate asutustega. Direktiivi **artikli 21 lõike 3** kohaselt **peab** komisjon **esitama** Euroopa Parlamendile ja nõukogule **aruande selle kohta, kas on vajalik ja proportsionaalne laiendada finantsteabe määratlust** mis tahes liiki **teabele või andmetele, mida avaliku sektori asutused või kohustatud isikud omavad ning mis on rahapesu andmebüroodele kättesaadavad, ilma et** liikmesriigi õiguse alusel **võetaks sunnimeetmeid**.

Selle nõude täitmiseks hinnatakse käesolevas osas, kas pädevatel asutustel on vaja saada mitte ainult sellist teavet, mida rahapesu andmebürood juba omavad, vaid ka muud asjakohast teavet, näiteks eraettevõtjatelt ja muudelt asutustelt, ja seda just rahapesu andmebüroo kaudu.

Käesolev hinnang tugineb küsimustikele, mille Euroopa Komisjon saatis välja rahapesu andmebüroode ja õiguskaitseasutuste seisukohtade saamiseks ning millele vastasid 16 rahapesu andmebürood ja 19 õiguskaitseasutust 13 liikmesriigist, ning 2024. aasta novembris toimunud kohtumisel kõigi liikmesriikide õiguskaitseekspertidega peetud aruteludele, milles otsiti viise kriminaaltulu vastaste meetmete tugevdamiseks. Küsimustiku tulemusi käsitleti 2025. aasta juunis ELi rahapesu andmebüroode platvormil.

Üldiselt näitab sidusrühmadelt saadud tagasiside, et **õiguskaitseasutuste suutlikkus finantsandmetele juurdepääs saada on viimastel aastatel märkimisväärselt suurenenud**.

See on toimunud tänu direktiivi (EL) 2019/1153 rakendamisele ja eelkõige sellele, et direktiiviga antakse õiguskaitseasutustele otsejuurdepääs pangakontode registritele. Põhjuseks on ka liikmesriikide suurem teadlikkus, mis tingib suuremad ressursid, tehnilise arengu ja tõhustatud koostöö riigi ametiasutuste vahel. Viimane puudutab eelkõige õiguskaitseasutuste ja rahapesu andmebüroode koostööd: kõik rahapesu andmebürood saavad taotluse korral anda pädevatele asutustele juba enda valduses olevat teavet, eelkõige teavet, mille on eelnevalt rahapesu andmebüroodele edastanud kohustatud isikud oma aruandlustegevuse raames ja teiste liikmesriikide rahapesu andmebürood.

Sellise teabe andmise suhtes on kehtestatud teatavad tingimused, eelkõige on rahapesu andmebürool kooskõlas uue rahapesuvastase direktiivi artiklites 33 ja 34 sätestatud autonoomiapõhimõttega võimalus taotlus direktiivis sätestatud keeldumise põhjuste alusel tagasi lükata ning piirata antava teabe kasutamist üksnes teabe kogumise eesmärgiga, välistades selle võimaliku kasutamise kriminaalmenetluses tõendina. Mitu õiguskaitseasutust, kes viitasid sel ajal neljanda rahapesuvastase direktiivi[16] artiklile 55, **märkisid, et piirang, mille kohaselt tohib teavet kasutada üksnes teabe kogumise eesmärgil, kujutab endast olulist takistust**[17]. Pooled küsimustikule vastanud rahapesu andmebüroodest märkisid, et lisaks enda valduses olevale teabele saavad nad õiguskaitseasutustele anda ka teatavat kohustatud isikute või muude avaliku sektori asutuste valduses olevat teavet, peamiselt kriminaalmenetluse käigus ja kohtu loal.

Lisaks direktiiviga ette nähtud taotlustele ja vastustele on valdkonna spetsialistid juhtinud tähelepanu direktiivi kohaldamisalast välja jäävatele tavadele, mis parandaksid oluliselt **asutustevahelist koostööd** rahapesu andmebüroodega, näiteks kontaktametnike lähetamine õiguskaitseasutustest rahapesu andmebüroosse ja vastupidi, pikaajalised või ajutised asutustevahelised koostööstruktuurid ning avaliku ja erasektori partnerlused. Need viimastel aastatel välja töötatud **mudelid võimaldavad teabevahetust, mis on sageli kiirem ja tõhusam kui lihtsalt teabetaotlustele vastamine**.

Europoli teatel on palju kasu ka direktiivi sätetest, mille alusel ta saab küsida pädevatelt asutustelt ja rahapesu andmebüroodelt pangakontode andmeid ja finantsteavet: **aastatel 2023-2024 esitati üle 160 taotluse ja vastamismäär oli 75 %**. Täiendavalt ristkontrollituna on see teave osutunud oluliseks varem tundmatute kõrge profiiliga kahtlusaluste tuvastamisel, varjatud seoste avastamisel, kuritegelike raharingluste kindlakstegemisel ning ebaseadusliku

---

16 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj).

17 See piirang tuleneb muu hulgas asjaolust, et rahapesu andmebürood tegelevad kahtlaste faktide analüüsimisega, kuid neil ei ole tavaliselt võimalik hinnata, kas pannakse või on pandud toime kuritegusid. Pärast seda vahetatakse tõendeid sihtotstarbeliste õiguskaitse- või õigusalase koostöö mehhanismide ja kanalite kaudu. Vt ELi rahapesu andmebüroode platvorm, „Mapping Exercise and Gap Analysis on FIUs' Powers and Obstacles for Obtaining and Exchanging Information" (Rahapesu andmebüroode teabe saamise õiguste ja takistuste kaardistamine ja vajaduste analüüs) (2016) aadressil https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/expertGroupAddtitionalInfo/33583/download.
Sarnane probleem, mis tekkis seoses maksuteabe vahetamisega, lahenes pärast seda, kui jõustus nõukogu 17. oktoobri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/2226, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta; direktiivis on sätestatud, et sellist teavet „võib kasutada ainult seoses artiklis 2 osutatud makse, [...] rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist käsitlevate liikmesriikide riigisiseste õigusnormide hindamise, kohaldamise ja täitmise tagamisega" (direktiivi 2011/16/EL konsolideeritud versiooni artikli 16 lõige 1).

vara arestimisel ja tagasivõitmisel. Samal ajal täheldab Europol endiselt mõningat **vastuste viibimist**: keskmiselt 50päevane vastamisaeg vähendab piiriüleste finantsuurimiste tulemuslikkust.

Mis puudutab **raskusi kohustatud isikutelt**[18] **teabe saamisega**, siis probleeme on endiselt mitu. Osa neist probleemidest on samad nii teabe kogumise etapis kui ka kriminaalmenetluse ajal: ametiasutused, kellel tuleb töödelda suurel hulgal finantsandmeid, on osutanud vajadusele selle järele, et finantssektori ettevõtjad esitaksid ametiasutustele teavet ühtses vormingus, eri allikatest pärit teabe töötlemise tehnoloogiliste lahenduste järele ning andmete eksportimise ja importimise süsteemide järele, et automatiseerida finantsteabe taotlemine ja saamine turvaliste kanalite kaudu.

Lisaks ei saa õiguskaitseasutused uurimisele eelnevas etapis juhtumit ette valmistades tavaliselt kohustatud isikutelt otse teavet küsida. Võttes arvesse raskusi, mida see õiguskaitseasutustele tekitab, eelkõige selliste juhtumite puhul nagu majanduskuriteod, kus rahaline jälg on keskse tähtsusega, selleks et teha kindlaks, kas kuritegu on toime pandud, soovis üle kahe kolmandiku konsultatsioonis osalenud õiguskaitseasutustest, et neil oleks uurimise varases etapis peamiselt kiiruse huvides võimalik kohustatud isikutega otse teavet vahetada. Samal ajal eelistas mõni õiguskaitseasutus, et rahapesu andmebüroode vahendajaroll teabevahetuses kohustatud isikutega selles etapis säiliks, sest see tagab õiguskaitsega seotud uurimiste konfidentsiaalsuse.

Lisaks **on õiguskaitseasutustel õigus nõuda kohustatud isikutelt teavet ainult kriminaalmenetluse raames, mis tähendab, et piiriüleseks teabevahetuseks tuleb kasutada Euroopa uurimismäärust**[19]. Mõne õiguskaitseasutuse sõnul on see märkimisväärne probleem: Euroopa uurimismääruse tunnustamiseks võib kuluda kuni 30 päeva, samas kui kurjategijad liigutavad raha üle piiride minutite, kui mitte sekunditega. Seevastu mõni liikmesriik, kus õiguskaitseasutused saavad kohustatud isikutega uurimise varases etapis otse teavet vahetada, on märkinud, et ta saab ka piiriüleselt kiiremini teavet vahetada. Samal ajal on oluline meelde tuletada, et see, et enamikus liikmesriikides on selline õigus üksnes uurimisetapis ja nõutav on kohtu luba, tuleneb sellest, et tähtis on kaitsta tundlikku teavet, mida finantstehingute andmed endast kujutavad.

Veel üks probleem, mida kohustatud isikutega tehtava koostöö puhul sageli esile tõstetakse, on **juurdepääs krüptovara käsitlevale teabele**. Mitu liikmesriiki on juhtinud tähelepanu sellele, et kolmandates riikides asuvad, kuid ELis teenuseid pakkuvad krüptovarateenuse osutajad ei vasta õiguskaitsealastele taotlustele. See on märkimisväärne probleem, arvestades seda, et krüptoraha kuritegelik kasutamine makseviisina ei esine mitte ainult küberkuritegevuses, vaid üha enam ka sellistes kuritegevuse valdkondades nagu uimastikaubandus või rändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine[20]. Kohustatud isikutega koostöö tegemisel esinevate probleemide osalise lahendamise **parimate tavade** hulgas on liikmesriigid esile tõstnud kohustatud isikute, rahapesu andmebüroode ja pädevate asutuste vahel loodud avaliku ja erasektori partnerlusi, kus teave liigub pidevalt mõlemal suunal, et võimaldada tihedamat ja sihipärast koostööd konkreetsetes juhtumites. Kuigi umbes pooltes liikmesriikides teevad avalik ja erasektor mingis vormis koostööd, piirdub see enamikul

---

18 Isikud, kes on rahapesuvastaste normide kohaselt kohustatud võtma asjakohaseid meetmeid rahapesu- ja terrorismi rahastamise riskide kindlakstegemiseks ja hindamiseks, näiteks krediidiasutused, finantsasutused, teatavad spetsialistid (nt notarid, juristid, audiitorid, välised raamatupidajad jt), usaldusfondi- või äriühinguteenuste pakkujad, kinnisvaramaaklerid, kauplejad, jalgpalliklubid jt.

19 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades (ELT L 130, 1.5.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/41/oj).

20 https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

juhtudel teabe vahetamisega kuritegevuse vormide ja suundumuste kohta. Kui partnerlused võimaldavad operatiivteabe vahetamist, saavad ametiasutused ja finantssektori ettevõtjad teha koostööd turvalises keskkonnas, et avastada ja tõkestada ebaseaduslikke finantsskeeme, andes uurijatele väärtuslikku teavet[21].

Üldiselt on õiguskaitseasutuste suutlikkus finantsteavet saada ja töödelda suurenenud tänu direktiivist tulenevatele parematele võimalustele ning muudele arengusuundumustele avaliku ja erasektori koostöös ning asutustevahelises koostöös. Samal ajal on endiselt lahendamata sellised probleemid nagu ebapiisav suutlikkus suuri andmehulki töödelda, takistused, mis ei lase ametiasutustel juhtumi ettevalmistamisel kohustatud isikutega teavet vahetada, ja piiriülesed väljakutsed, võttes arvesse raha piiriülese ülekandmise kiirust. Neid probleeme aitavad lahendada mõningad viimastel aastatel välja töötatud mudelid, eelkõige avaliku ja erasektori partnerlused, ning pädevate asutuste juurdepääsu finantsteabele aitavad edaspidi parandada ka hiljuti vastu võetud õigusaktid, nagu uued rahapesuvastased normid ja direktiiv (EL) 2024/1260. Võttes arvesse vajadust neid olulisi algatusi rakendada, **ei ole finantsteabe määratluse laiendamise vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta praegu võimalik järeldust teha**.

4. JÄRELDUS

Direktiiv (EL) 2019/1153 on üldiselt aidanud parandada õiguskaitseasutuste suutlikkust saada juurdepääs finants- ja muule teabele, et kuritegusid tõkestada, avastada, uurida ja nende eest vastutusele võtta. **Kuigi mõni lünk on endiselt jäänud ja need tuleks kõrvaldada, on enamik liikmesriike võtnud direktiivi üle viisil, mis tagab direktiivis sätestatud eesmärkide ja kaitsemeetmete taseme järgimise**. Ilma et see piiraks võimalike täitemeetmete võtmist allesjäänud rikkumiste kõrvaldamiseks, jätkab komisjon liikmesriikidega koostööd, et tagada direktiivi (EL) 2019/1153 tulemuslik kohaldamine. Esimese sammuna kavatseb komisjon 2026. aastal vastu võtta rakendusakti, millega tagatakse, et finantssektori ettevõtjad esitavad tehinguandmed kogu ELis ühtses vormingus, nagu on olnud õiguskaitseasutuste pikaajaline nõudmine ja nagu on ette nähtud direktiivi muudatusega, mis võeti vastu 2024. aasta mais[22].

Samal ajal on direktiiv osa laiemast vahendite paketist, mille eesmärk on võidelda rahapesu ja kriminaaltulu vastu ning millest mõnda on hiljuti tugevdatud. Võttes arvesse **Euroopa Komisjoni normide lihtsustamise ja koormuse vähendamise poliitikat**, kirjeldatakse käesolevas aruandes direktiivi seoseid nende vahendite ja muude õigusaktidega ning direktiivi mõningate sätete praktilist mõju, samuti nende asjakohasust piisavate kaitsemeetmete tagamiseks. Need järeldused võivad olla aluseks edasistele aruteludele sidusrühmadega, et käsitleda mõningaid probleeme, mis on seotud halduskoormusega ja võimalike lahknevustega muudest õigusaktidest.

Liiga vara on teha järeldusi finantsteabe määratluse laiendamise vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta. Lisaks direktiiviga kehtestatud meetmetele mõjutavad õiguskaitseasutuste suutlikkust saada ja töödelda finantsteavet veel mitmed faktorid, näiteks õiguskaitseasutuste võimekus töödelda suuri andmehulki, avaliku ja erasektori partnerluste kasutamine finantsuurimistes ja kiire piiriülene teabevahetus – need on aspektid, mida tuleks parandada. Peale selle ei ole veel täiel määral hakanud toimima viimasel ajal finantsuurimisi

[21] Policy-Summary-EFIPPP-Practical-Guide-operational-cooperation-1.pdf.

[22] Direktiivi (EL) 2019/1153 artikkel 6a.

käsitlevates õigusaktides tehtud muudatused, arvestades, et nende õigusaktide ülevõtmine või jõustumine on alles pooleli.